

Φίλιππος Μανδηλαράς: Δεν νομίζω ότι υπάρχει «πραγματική» Ιστορία, άρα πώς να τη μάθει κανείς;

22/10/15

Συνέντευξη στην Ελευθερία Καμπούρογλου

Με απλά λόγια και εικόνες προσπαθεί να βάλει στο πνεύμα της 28ης Οκτωβρίου ακόμη και τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. Ο Φίλιππος Μανδηλαράς μέσα από τα δύο βιβλία της σειράς «Η πρώτη μου Ιστορία» («Το έπος του '40» και «Η αντίσταση των Ελλήνων», που κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος) σκιαγραφεί στα παιδιά ένα φιλικό πλαίσιο της Ιστορίας, που έχει αναθεωρηθεί πολλές φορές έως σήμερα για τα πραγματικά γεγονότα που την πλαισίωσαν. Με τον μοναδικό συγγραφικό του τρόπο, απλά λόγια και πολύ καλή εικονογράφηση (της Ναταλίας Καπατσούλια) παραθέτει τα γεγονότα εκείνα που βάζουν στο νόημα τα παιδιά μέσα από τις πρώτες σελίδες. Ηρωες, αντίσταση, ελευθερία, αγωνιστικότητα... έννοιες που δεν χρειάζεται να μεγαλώσεις αρκετά για να κατανοήσεις.

Τί σας οδήγησε να γράψετε ένα βιβλίο για την 28η Οκτωβρίου για παιδιά;

Η διαπίστωση ότι τα παιδιά συμμετέχουν σε εορτασμούς για την 28^η Οκτωβρίου από πάρα πολύ μικρή ηλικία (στους παιδικούς σταθμούς) δίχως να γνωρίζουν τελικά περί τίνος πρόκειται και δίχως να διαθέτουν οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί ένα φιλικό πλαίσιο πάνω στο οποίο θα μπορούσαν να κινηθούν. Το πλαίσιο αυτό φιλοδοξώ να δώσω με τα δύο βιβλία της σειράς «Η πρώτη μου Ιστορία» («Το έπος του '40», «Η αντίσταση των Ελλήνων»).

Πιστεύετε ότι τα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν όλα τα γεγονότα με το όνομά τους, ή αυτό είναι κάτι που γίνεται σιγά σιγά; Κάθε χρόνος που περνάει να προσθέτουμε και ένα κομμάτι ιστορίας, ίσως πιο σκληρό;

Έτσι κι αλλιώς για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας ο χρόνος είναι πολύ ρευστός και ο ιστορικός χρόνος ταυτίζεται σχεδόν με τον παραμυθικό. Αυτό που με ενδιαφέρει εμένα ως συγγραφέα είναι η «παραμυθική» διάσταση των γεγονότων που με οδηγεί σε μια παραμυθική αφήγηση με χιούμορ, κορυφώσεις, απογοητεύσεις και ένα είδος κάθαρσης στο τέλος. Τα παιδιά έχουν όλο το χρόνο να μάθουν την ιστορία στις ηλικίες που ορίζει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και να εμβαθύνουν στη συνέχεια ανάλογα με την ηλικία τους. Θεωρώ όμως ότι έχουμε την υποχρέωση να τους προσφέρουμε ένα στοιχειώδες πλαίσιο της ιστορίας, ώστε να μπορούν να αντιλαμβάνονται τις διαρκείς αναφορές των ενηλίκων σε ιστορικά γεγονότα ή πρόσωπα.

Τα παιδιά στο σχολείο μαθαίνουν πραγματικά την ιστορία της Ελλάδος;

Δεν νομίζω ότι υπάρχει «πραγματική» ιστορία, εξ ου και οι ουκ ολίγες αναθεωρήσεις της τον

τελευταίο αιώνα. Αρα πώς να μάθει κανείς την «πραγματική» ιστορία;

Πιστεύετε ότι στα παιδιά γεννιούνται αισθήματα μίσους για τους «εχθρούς»; Μήπως τους δημιουργούμε συναισθήματα που σε κανονικές συνθήκες προσπαθούμε να μετριάσουμε με αντιρατσιστικές απόψεις;

Ναι, το μίσος και η αντιπαλότητα γεννιούνται από τους τρόπους ανάγνωσης της ιστορίας κι εμείς, στη χώρα μας, διαπρέπουμε σε αυτού του είδους τις μανιχαϊστικές αναγνώσεις όπου εμείς είμαστε πάντοτε οι Καλοί και οι άλλοι είναι πάντοτε οι Κακοί. Αυτό με οδήγησε στο να γράψω στο τέλος κάθε βιβλίου της σειράς «Η πρώτη μου Ιστορία» ένα σημείωμα για τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς που διαβάζουν τις ιστορίες στα παιδιά όπου τους παρακαλώ «να μην ξεχνούν ότι το δίπολο καλός – κακός οδηγεί πολύ εύκολα στη δημιουργία στερεότυπων τα οποία δεν συμερίζομαι».

Πιστεύετε στο σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα. Θα θέλατε να αλλάξει κάτι;

Ονειρεύομαι ένα σχολείο όπου το παιδί είναι χαρούμενο και γελαστό επειδή είναι ελεύθερο να πειραματίζεται και να δημιουργεί, κι όπου ο εκπαιδευτικός είναι ο οδηγός σε αυτή τη διαδικασία. Απ' όσο γνωρίζω, τα σχολεία μας σήμερα δεν έχουν καμία σχέση με αυτό που ονειρεύομαι...

Αν μπορούσατε να αφηγηθείτε ένα παραμύθι με θέμα την Ελλάδα της κρίσης, πώς θα ξεκινούσε και πώς θα τελείωνε;

Θα ξεκινούσε σε μια εύφορη κοιλάδα όπου ο κυβερνήτης του τόπου θα είχε διατάξει να ξεριζωθούν όλα τα κηπευτικά και οπωροφόρα για να φυτέψει λεφτιές. Θα συνέχιζε με ημέρες αποχαύνωσης στην πρώην εύφορη κοιλάδα η οποία πλέον θα παρήγαγε μόνο λεφτά από τις λεφτιές, και θα τελείωνε με τις λεφτιές ξεραμένες, δίχως ίχνος λεφτών επάνω τους και τη διαπίστωση ότι τα δεντρίλια είχαν ημερομηνία λήξης, αλλά κανείς δεν το είχε προσέξει. Κάπου όμως, σε μια άκρη της κοιλάδας που θα συνόρευε με το επικίνδυνο, όλο θορύβους και βουές δάσος, κάποιος θα είχαν κρατήσει ένα μικρό οπωρώνα, αόρατο ως τότε στα μάτια των πολλών...

Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ήρωας της εποχής που ζούμε;

Αυτός που βοηθάει έμπρακτα τον διπλανό του που έχει ανάγκη. Αυτός που μοιράζεται με τη καρδιά του.

Τα παιδιά έχουν ανάγκη από πρότυπα, από ήρωες;

Ναι, βέβαια. Και πρώτοι στη λίστα είναι οι γονείς τους. Μην το ξεχνάμε ποτέ αυτό! Εγώ τουλάχιστον, μου το υπενθυμίζω κάθε μέρα.

Αν η Κατοχή ήταν ένα παραμύθι που θα μπορούσατε να επέμβετε, ποιο κομμάτι θα αλλάζατε και γιατί;

Θα άλλαζα το κομμάτι των συγκρούσεων ανάμεσα στις αντιστασιακές οργανώσεις που ξεκίνησε κατά τη διάρκεια της κατοχής (1943) και κορυφώθηκε όταν έγινε αντιληπτή απ' όλους η κατάρρευση των Ναζί. Θα άλλαζα φυσικά και το κομμάτι των συγκρούσεων ανάμεσα στις αντιστασιακές και δωσιλογικές οργανώσεις, όπως και το τέλος του παραμυθιού που –εμείς οι ενήλικες- γνωρίζουμε καλά ότι δεν ήρθε με την απελευθέρωση αλλά πολλά χρόνια αργότερα, με τη αναγνώριση του όρου «Εμφύλιος Πόλεμος» από το επίσημο κράτος (1989). Η Κατοχή και η Αντίσταση των Ελλήνων στα χρόνια αυτά, ενώ θα μπορούσε να είναι μια λαμπρή ιστορία νίκης, έγινε μια σκοτεινή ιστορία ήττας και εμφύλιου σπαραγμού από την οποία δεν είμαι σίγουρος ότι έχουμε συνέλθει ακόμη.

<http://www.orathessaloniki.gr/%CF%86%CE%AF%CE%BB%CE%B9%CF%80%CF%80%CE%BF%CF%82-%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CE%B1%CF%81%CE%AC%CF%82-%CE%B4%CE%B5%CE%BD-%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B6%CF%89-%CF%8C%CF%84%CE%B9-%CF%85%CF%80%CE%AC%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%B9-%C2%AB%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%C2%BB-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CE%AC%CF%81%CE%B1-%CF%80%CF%8E%CF%82-%CE%BD%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%BC%CE%AC%CE%B8%CE%B5%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CF%82>